

Gazel

Beni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhımdan murâdım şem'i yanmaz mı

Kamu bîmârına cânân deva-yı derd eder ihsan
Niçün kılmaz bana derman beni bîmar sanmaz mı

Gâmım pinhan tutardım ben dedîler yâre kıl rûşen
Desem ol bî-vefâ bilmen inanır mı inanmaz mı

Değildim ben sana mâil sen ettin aklımı zâil
Bana ta'n eyleyen gâfil seni görgeç utanmaz mı

Fuzûlî rind-i şeydâdır hemîşe halka rüsvâdır
Sorun kim bu ne sevdâdır bu sevdâdan usanmaz mı

1) Örnek olarak verilen gazel şiiri üzerinden gazelin özelliklerini göstererek yazınız.

2) Yukarıdaki şiirin ahenk unsurlarını yazarak kafiye ve rediflerini yazınız.

3) Fuzuli, son dizedeki ifadesine göre aşk derdinden gerçekten şikayetçi midir? Tasavvuf geleneği bağlamında açıklayınız.

4) Aşağıdaki metinde yer alan zamir ve bağlaçları bularak çeşitlerini yazınız.

Herkes kendi işine bakıyordu ve kimse bizimle ilgilenmiyordu. Ben de şunları masadan aldım fakat bazıları çok ağırdı. Sen bana dönüp: 'Bunları nereye taşıyoruz ve kim yardım edecek?' diye sordun. Oysa biz ötekini çoktan çağırmiştık ki! Madem o gelmedi, başkası yardım etsin veya şuradakiler bize el atsın. Hiçbiri bunu dert etmese de biz neyin peşindeyiz, onu anlamadılar."

Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare, geniş bir anın
Parçalanmaz akışında.

Bir garip rüya rengiyle
Uyuşmuş gibi her şekil,
Rüzgarda uçan tüy bile
Benim kadar hafif değil.

Ahmet Hamdi Tanpınar

5) Bu şiirin kolaylıkla düzyazıya çevrilip çevrilemeyeceğini sebebiyle yazınız.

6) Yukarıdaki şiirde baskın olan duyguyu yazınız.

7) Yukarıdaki iki şiiri benzer ve farklı yönleriyle karşılaştırınız.

Atlı-göçebe yaşam tarzı, avcılık ve sürekli hareket hâli, Türk edebiyatında doğa, yiğitlik, savaş ve yolculuk temalarının öne çıkmasını sağlamıştır. Bu kültürün sözlü geleneğe dayanması, şiirin ezgiyle birlikte söylenmesini yaygınlaştırmış; böylece duygu ve düşünceler kopuz eşliğinde daha güçlü aktarılmıştır. Ozanlar, kopuzla dile getirdikleri destan, koşuk ve ağıtlarla hem toplumsal hafızayı diri tutmuş hem de bu kültürel mirası kuşaktan kuşağa taşıyarak günümüze ulaştırmıştır.

Soru 8) Yukarıdaki bilgilendirici metinden hareketle, İslamiyet öncesi Türk edebiyatındaki “koşuk” nazım biçiminin özelliklerini yansıtacak şekilde en az 2 dörtlükten oluşan özgün bir şiir yazınız.

Yönerge:

1. Metin, olay akışına uygun bir planla yazılmalıdır.
2. İletiler edebî metnin özelliğine uygun olarak örtük biçimde verilmelidir.
3. Anlatımda özgün bir üslup tercih edilmelidir.
4. Yazım ve noktalama kurallarına uyulmalıdır.

Atlar dizgin geriyor
Yiğit cenge gidiyor.
Dağlar selam veriyor
Kopuz sesi inlesin.

Oklar yaydan çıkınca
Yurt çadırı kurunca
Ozan sözü açınca
Gök Tanrı bizi görsün.